

TRADUXIT IN LATINUM
J. SINGH

ARS BELLICA
SUN TZU

孫子兵法

Matri et Patri ac Deo

CONTINENTUR IN HOC LIBRO

TRANSLATOR'S PREFACE		IV
I	CONSILIA FACERE	1
II	BELLUM GERERE	5
III	IMPETUS STRATEGEMATE	8
IV	DISPOSITIONES STRATEGEMATICAЕ	11
V	VIS	14
VI	LOCI INFIRMI FORTESQUE	18
VII	MOTUS	23
VIII	VARIATIO STRATEGEMATUM	28
IX	EXERCITUS AGGREDIENS	31

X	TERRA	37
XI	NOVEM CONDICIONES	41
XII	IMPETUS IGNE	49
XIII	USUS SPECULATORUM	52

TRANSLATOR'S PREFACE

Sun Tzu's *The Art of War*, composed in the 5th century BCE, remains even today a highly influential text both in the East and in the West. For over two millennia it has remained the preeminent strategy text in East Asia. General Võ Nguyên Giáp, second in command to Ho Chi Minh during the Vietcong's defeat of the United States, was also an ardent practitioner of Sun Tzu's wisdom. America's defeat in Vietnam brought Sun Tzu's ideas to the attention of the most powerful military in history, and he remains a fixture on syllabi at West Point. Even before Vietnam, Five Star General Douglas MacArthur noted that he always kept a copy of *The Art of War* on his desk. Notably, Sun Tzu's work also enjoys a remarkable applicability outside the realm of military applications, from sport to business strategy.

In his masterpiece, Sun Tzu analyses the relationship of the army with the State and of the role of the General vis-à-vis the Sovereign and his soldiers. He outlines the optimum conduct of battle, noting foremost that the good General fights only when victory is at hand. For Sun Tzu, the army is chiefly an instrument by which to subdue

---

an enemy already made vulnerable through other means. This leads him to warn against protracted campaigns and sieges on the battlefield. The General is cautioned that "No country has benefitted from extended warfare" (2.6). Observing the potentially calamitous costs of such wanton warfare, he warns the General that "a kingdom that has once been destroyed can never come again into being; nor can the dead ever be brought back to life" (12.21). Waging war is thus only one instrument to advance the supreme objective - that of subduing the enemy. Writing more than two millenia after Sun Tzu in his masterpiece *On War*, the Prussian general Carl von Clausewitz arrives at the same conclusion, noting that "War is the continuation of policy with other means". For both Sun Tzu and von Clausewitz therefore, warfare is simply an extra tool by which to compel the enemy in addition to diplomatic and economic means.

Of critical importance in the conduct of warfare is the General himself. Sun Tzu is very clear about this, stating that "[The] General of the armies is the arbiter of the people's fate" (2.19). Given the gravity of his role, it is vital that the General always keep his emotions under control. He must rationally analyse the advantages and disadvantages afforded to him by factors such as Heaven and Earth - i.e. geography - and the composition of his and the enemy's armies. He should have a plan, yet be prepared to adapt as circumstances change. Sun Tzu notes that "He who can change his plans with his opponent and conquer is called a heavenly captain" (6.33). In addition to being flexible, the good General must never let his own pride

---

get in the way of his assessment. He is counseled that "To be ignorant of the enemy's condition simply for the sake of honours and rewards is the most profound inhumanity" (12.2). Thus the best General does not seek to be lauded but views himself as simply an instrument through which the State's objectives be advanced. Sun Tzu provides a concise summary of the role of the General and how he is to satisfy it in 10.24:

The General who advances without coveting fame and retreats without fearing disgrace, whose only thought is to protect his country and do good service for his Sovereign is the jewel of the kingdom.

One counterintuitive aspect of the General's mandate is to be able to keep his men in ignorance if necessary. Sun Tzu remarks that the General "must be able to mystify his officers and men by false reports and appearances, and thus keep them in total ignorance" (11.36). *Prima facie* this would appear paradoxical, as surely it is in the interest of both the General and State if their soldiers are well informed. The General of the armies must of course be able to communicate clearly with his men, but this does not necessarily mean that all plans need to be laid bare before the rank and file. The men must know as much as needed to enable coordination, but further intentions are to remain concealed. Through this, the General prevents the risk of letting wind of his ultimate intention reach his enemy via the rumours of his men. Furthermore, by

---

keeping information concealed, the General can bolster the morale of his forces. It is recommended that "When the outlook is bright, bring it before [the soldiers] ... but tell them nothing when the situation is gloomy" (11.57). By doing this, the General does not allow his army's morale to wane due to idle speculation in perilous situations. If there is danger, the men will realise it only once it befalls them. Even in such a situation, should the General "look upon [his soldiers] as ... sons", they would stand by him "even unto death" (10.25). Thus not only does this deliberate misinformation give the General time to adapt since it keeps his men calm in the face of calamity, it also provides the impetus for his men to fight to the death when faced with that calamity - which they will do if led by a good General.

It remains to be seen however if Sun Tzu's counsel withstands the test of history. Consider the trench warfare of First World War where generals' inability to adapt their tactics to the changing nature of warfare - such as the advent of machine guns - led to death on a vast scale. In the Battle of the Somme alone, there were hundreds of thousands of casualties for simply a minor exchange of territory. To Sun Tzu, this episode of "Lions led by donkeys" could hardly be any further from true generalship. Contrast this with the rapid advance of the Mongols throughout Eurasia in the 13th century. The Mongols were steppe nomads whose traditional tactics of rapid horse-based warfare in open steppes were of scant use against the mighty walled cities of China and the Islamic world. By recruiting Chinese and Persian engineers

---

from their prisoners of war however, they adapted and integrated siege engines into their arsenal. This undoubtedly played a vital role in their conquest of the mightiest civilisations of the time. In contrast to the Mongols' rapid conquest, the United States today is engaged in extremely costly and prolonged warfare far from its shores. Given Sun Tzu's counsel, it is hardly surprising that the most powerful military in history, trapped in alien conditions without precise objectives, has been woefully inept at subduing an enemy supremely inferior to it. Indeed in almost any military conflict, we can identify Sun Tzu's counsel as being vitally important to victory.

The importance of *The Art of War* is clear. The question remains why a translation in Latin? Simply because it is remarkable that there is no easily found Latin translation of Sun Tzu. Given the the martial propensity of the Romans, whose empire stretched from the Atlantic to Persia, it seems implausible that they were completely ignorant of Sun Tzu's methods. It is even more implausible considering the existence of the Silk Road, the intercontinental network of trade routes that connected the Chinese, Indian, Perso-Islamic, and Greco-Roman civilisations for two millenia. Surely as goods and, more crucially, ideas traveled along the Silk Road, this compact yet intensely insightful volume must have found its way into the libraries of Rome, Athens, and Alexandria.

As the world is quarantined by the Coronavirus pandemic, perhaps the time is ripe for this to be corrected. In making this translation, I have drawn inspiration from Caesar's writings on his campaigns in Gaul in order to be

---

able to convey a martial ethos as befits a military volume. The attentive reader will note, for instance, the abundance of ablative absolute constructions throughout. My aim, has been to craft a translation of *The Art of War* into Latin, and in this manner imitate the transfer of knowledge that occurred along the Silk Road. Ultimately, I hope to have created a concise translation that nonetheless conveys Sun Tzu's timeless advice in its fullest form.

Finally, it is needless to say that there are plenty more adept than me at Latin, and I would be very grateful if someone should report any errors. *Gratias ab imo pectore refero vobis.*

Jyotirmai Singh
Stanford, California MMXX

क्रोधाद्भवति सम्मोहः सम्मोहात्स्मृतिविभ्रमः ।
स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात्प्रणश्यति ॥

Ira fit ignorantia integra
Ignorantia integra fit consternatio memoriae
Consternatione memoriae fit destructio intelligentiae
Destructione intelligentiae interit.

Anger leads to complete delusion
Complete delusion to bewilderment of memory
Bewilderment of memory to destruction of intellect
With destruction of intellect, one perishes.

Bhagavad-Gītā 2.63

I CONSILIA FACERE

- I Sun Tzu dixit artem belli patriae gravissimam esse.
- II Res vitae est mortisque. Est via ad incolumitatem aut ruinam. Proinde hae res disquisitionis non sunt ignorandae.
- III Ars belli quinque rebus constantibus gubernatur quae in deliberationibus considerandae sunt cum condiciones in campo definire quaeritur.
- IV Hae sunt: Lex Moralis et Caelum et Tellus et Dux et Modus Regimenque.
- V Est consensus lege morali inter imperatorem populumque. Cum sit periculum vitis suis, tamen sequitur populus imperatorem.
- VI Caelum significat diem noctemque frigus caloremque tempora tempestatemque.

-
- VII Tellus continet loginquitates magnas parvasque et periculum et securitatem et terram apertam atque transitus angustos et fortunas vitae mortisque.
- VIII Imperator significat sapientiam et sinceritatem et benevolentiam et virtutem et severitatem.
- IX Modus Regimenque significant copias militares dividere, cursus statuum militum, vias quae commeatum transferunt sustentare, et impendia militaria regere.
- X Haec quinque capita cuique duci cognoscenda sunt. Qui illa cognoscit vincet. Qui illa non cognoscit vincetur.
- XI Ergo in deliberationibus vestris, cum condiciones militares definire quaeritis, haec esse debent radices comparisonis.
- XII Quis ex duobus imperatoribus habet legem moralem? Quis ex duobus ducibus capacior? Quicum sunt emolumenta caeli terraeque? Quis ex duobus exercitibus est exercitior ac fortior? Cui ex duobus copiis milites doctiores? Quis ex duobus exercitibus constantiam habet inter praemium poenamque?
- XIII His septem considerationibus augurare possum victoriam detrimentumque.
- XIV Vincet dux qui sequitur consilium meum, teneatur. Vincetur dux qui non sequitur consilium meum, dimitatur.

-
- XV Consilio meo utente, utimini quoque circumstantia ultra regulas ordinarias.
- XVI Cum circumstantiae sunt opportuna, consilia sunt modificanda.
- XVII Omnia bella est modus deceptionis.
- XVIII Proinde cum oppugnare possumus, apparere debemus impotentes. Cum utimur copiis nostris, apparere debemus segnes. Cum sumus prope, agere debemus ut hostis putet nos abesse. Cum absumus, agere debemus ut putet nos esse prope.
- XIX Utimini escis ut hostem abducatis. Assimulate conturbationem et eum frangite.
- XX Si ubique securus est, praeparate. Si potentiam superiorem habet, eum evadite.
- XXI Si hostis celeriter excandescit, eum irritate.
- XXII Si aquiescit, agite ut non aquiescat. Si copiae suae sunt unitae, eas dividite.
- XXIII Oppugnate eum ubi compositus non est. Apparete ubi vos non exspectabit.
- XXIV Nolite vulgare ante bellandum hos modos militares qui ducent ad victoriam.
- XXV Dux qui facit ante proelium multas computationes domat. Dux qui facit paucas computationes domatur.

Itaque multae calculationes ad victoriam ducunt, et
paucae ad detrimentum. Hoc observato augurare pos-
sum qui vincet aut vincetur.

II BELLUM GERERE

- I Sun Tzu dixit in operationibus belli, cum in campo est mille curruum rapidorum, mille curruum gravium, et centum millia militum in armatura cum com meatibus itineri longo, impendia domi et in bello, ut impendium convivarum, rerum parvarum, et curruum armaturarumque mille unciarum argenti per diem futura. Sicut impensa exercitus centum millium hominum.
- II Cum bellum incipit si victoria est dura, tela hominum plumbea fiunt et ardor eorum extinguitur. Si urbem circumdatis, robur eorum exhauritis.
- III Si expeditio longa, non sufficient auxilia patriae.
- IV Armis telisque vestris plumbeis, ardore vostro umentes, robore vostro effeto, thesauro vostro absumentes, alii principes venient ut vobis utantur. Hoc facto nemo quantacumque sit eius sapientia consequentias evadere poterit.

-
- V Cum festinationem excordem audiverimus, tamen caliditas numquam significat moras longas.
- VI Numquam patriae profuit bellum extentum.
- VII Modo dux qui mala belli bene intellegit modum fructuosum bellandi intellegere potest.
- VIII Replentur militis periti nec commeatus nec plaustrum.
- IX Materia belli ex domo vobiscum ferte sed frumentum materiis adversari. Hoc modo exercitus satis cibum habebit.
- X Propter paupertatem patriae, sustinebunt contributiones populi exercitum. Sustinere exercitum qui abest difficile est populo.
- XI Proximitas autem exercitus pretia elevat et pretia elevantia delent substantiam populi.
- XII Substantia sua deleta, vulgus afficitur tributis gravibus.
- XIII Amissione substantiae et lassitudine roboris domus populorum populantur. Tres ex decem partis reditus eorum delentur. Impendia curruum ruptorum et equorum fessorum et thoracum galearumque et hastarum scutorumque et arcuum sagittarumque et amictuum protegentium et bouum plaustrorumque gravium adaequabit quattuor partibus ex decem reditus populi.

-
- XIV Proinde dux sapiens frumentatur. Plastrum unum hostis adaequat viginti plaustis vestris et quoque picul unum cibi sui adaequat viginti vestris.
- XV Homini nostri accendendi sunt ut hostem interficiant. Praemia eis habenda sunt ut sint emolumenta detrimendi hostis.
- XVI Ergo cum pugnatis curribus et decem currus capiuntur, homines sunt remunerandi qui primum currum ceperunt. Vexilla nostra in locum vexillorum hostis substitute ut curru hostis uti possitis cum exercitu nostro. Milites captivos tenete et eis benigni este.
- XVII Hoc vocatur uti hoste victo ut robur augeatur.
- XVIII In bello, intentio magna vestra sit victoria, non expeditiones longae.
- XIX Propterea dux exercituum sortis populi est arbiter, ex quo pendet pax patriae.

III IMPETUS STRATEGEMATE

- I Sun Tzu dixit in arte practica belli rem optimam patriam totam hostis capere esse. Eam frangere delereque tam bonum non est. Est quoque melius exercitum totum capere quam frangere, legionem vel cohortem totam capere quam frangere.
- II In omnibus bellis vestris pugnare vincereque excellentia optima non est. Excellentia optima est repugnantiam hostis frangere sine pugnando.
- III Forma altissima ducatus est consilia hostis negare, tum exercitus conveniendos hosti prohibere, tum exercitum hostis in campo oppugnare et consilium pessimum est oppida murata obsidere.
- IV Regula est, oppida murata obsidenda non sunt nisi sit necessarium. Praeparatio absconsionum instrumentorumque belli et tumultos contra muros mensibus tribus imponentur.
- V Dux, exasperatione saevienti, mittet homines suos ad

---

impetum ut mittat formicas et tertia partes hominum suorum, oppido invicto, morientur. Hi sunt exitus calamitosi obsidionis.

- VI Ergo dux peritus copias hostis frangit sine pugnando. Oppida hostis capit sine obsidionibus. Regnum hostis capit sine operationibus longis in campo.
- VII Copiis suis intactis, cum hoste contendet pro imperio. Nemine interfecto, victoria sua erit integra. Hic est modus strategemate oppugnandi.
- VIII Est regula in bello, si exercitus nostri sunt decem uni hostis, exercitus suus circumdandus est. Si quinque uni, hostis oppugnandus est Si duo uni, exercitus nostrus in partes duas dividendus est.
- IX Si hosti sumus pares, pugnare possumus. Si sumus impares, vitare possumus. Si sumus imparissimi, fugere possumus.
- X Cum copiae parvae bene pugnare possint, tamen demum copiis maioribus capiendae sunt.
- XI Dux est scutum patriae. Si scutum ubique est firmum, est firma patria. Si scutum est defectum, est defecta patria.
- XII Dux tribus modis exercitui suo infortunium ferre potest.

-
- XIII (1) Exercitui imperare ut progrediatur aut se recipiat cum ignoret exercitum parere non posse. Hoc vocatur exercitum impedire.
- XIV (2) Condicionibus exercitus ignorantibus, exercitui imperare ut rem imperat. Hoc in mentibus militum creat volutationem.
- XV (3) Doctrina militari condicionibus aptandi ignorantibus, officiariis exercitus uti sine discretione. Hoc fidem militum quatit.
- XVI Sed cum exercitus iniquus est et duci non credat, principes alii neogitium creabunt. Hoc simpliciter in exercitum est conturbationem inferre, et victoriam abicere.
- XVII Scimus quinque res necessariae esse victoriae: (1) Vincet qui scit ubi pugnare et ubi non pugnare. (2) Vincet qui scit copias maiores minoresque vincere. (3) Vincet cuius exercitus in omnibus suis partibus est animatus eadem anima. (4) Vincet qui, praeparatus, exspectat ut hostem imprudentem capiat. (5) Vincet qui est capax rerum militarium et ab imperatore non impeditur.
- XVIII Proinde proverbium: si dux et hostem et se cognovit exitus centum proeliorum timendus non est. Si se cognovit sed non hostem, quodque proelium victoriosum una cum detrimento veniet. Si neque se neque hostem cognovit, semper vincetur.

IV DISPOSITIONES STRATEGEMATICAЕ

- I Sun Tzu dixit pugnatores peritos antiquos ultra possibilitatem detrimenti se posuisse. Opportunitatem exspectabant ut hostem vincerent.
- II Securitas detrimento est in manibus nostris, sed hostis dat opportunitatem vincendi.
- III Pugnator peritus detrimento se servare posse sed non scit si hostem vincere potest.
- IV Sic proverbium: vincere sciat sine potestate vincendi.
- V Securitas detrimento significat strategemata defensionis. Potentia hostem vincendi significat impetum.
- VI Defensio significat potentiam parvam, impetus potentiam abundantem.
- VII Defensor peritus in recessibus absconditissimis telluris se celat. Oppugnator peritus de columnibus altissimis caeli descendit. Itaque habemus et capacitatem defensionis et victoriam integram.

-
- VIII Victoriam vedere modo cum vulgus eam videat non est signum excellentiae.
- IX Neque illud, neque est signum excellentiae si pugnantis vincetisque et imperium totum vos laudat.
- X Capillum leporis levare signum potentiae magnae non est. Neque solem lunamque videre signum oculorum bonorum est, neque sonitum tonitruī audire signum auricularum bonarum.
- XI Dux qui cum vincit tum vincit facile ab hominibus antiquis pugnator callidus vocabatur.
- XII Proinde victoriae suae ei ferunt neque famam sapientiae neque gratiam fortitudini.
- XIII Erroribus non factis, bella sua vincit. Erroribus non factis, victoria est certa. Erroribus non factis, dux hostem iam devictum vincit.
- XIV Proinde, pugnator peritus in loco se ponit in quo detrimentum impossibile est et opportunitatem hostem vincendi non praeterit.
- XV Itaque in bello dux victoriosus pugnat modo cum sit victoria vincenda. Dux devictus pugnat ante victoriam quaerendam.
- XVI Dux peritissimus legem moralem colit et modum regimenque subtiliter sequitur. Itaque regit prosperitatem.

-
- XVII In modo militari sunt dimensio et quantitatis aestimatio et calculatio et probabilitatum compensatio et victoria.
- XVIII Existentia telluris est causa dimensionis, dimensio quantitatis aestimationis, quantitatis aestimatio probabilitatum compensationis, probabilitatum compensatio victoriae.
- XIX Tam pondus grave contra frumentum unum quam exercitus victoriosus contra exercitum devictum.
- XX Tam liberatio potentissima aquarum suppressarum in voraginem profundissimam quam incursio exercitus victoriosi.

V VIS

- I Sun Tzu dixit regimen exercitus magni similis regiminis exercitus parvi esse. Est modo res divisionis copiarum.
- II Pugnare exercitu magno quoque similis est pugnandi exercitu parvo. Est modo res utendi signis significationibusque.
- III Operationes directae aut obliquae gubernant si copiae totae vestrae impetum hostis resistere possunt.
- IV Scientia locorum infirmorum fortiumque gubernat si impulsus exercitus sit similis petrae magnae contra ovum.
- V In bellando, modi directi utendi sunt ut bellum ineatis sed modorum obliquorum egebitis ut bellum vincatis.
- VI Modi obliqui, efficienter aptatis, sunt immensi sicut sunt Caelum Tellusque, interminabiles sicut flumina fluvique fluentes. Similis solis lunaeque, desinunt

---

ut de novo incipiant. Similis quattuor tempestatum,
eunt ut de novo revertantur.

- VII Modo quinque sunt toni sed compositio eorum conficit totam musicam.
- VIII Modo quinque sunt colores initiales (caeruleus, flavus, ruber, candidus, ater), sed compositio eorum conficit omnes colores.
- IX Modo quinque sunt sapes initiales (acidus, amarus, salsus, dulcis, conditus) sed compositio eorum conficit omnes sapes.
- X In bello, modo duo modi impetus sunt - impetus directus obliquusque, sed compositio eorum conficit omnes operationes.
- XI Modus directus modum obliquum sequitur et modus obliquus modum directum sequitur, sicut est circulus qui terminum non habet. Quis possibilitates compositionis eorum exhaustire posse?
- XII Tam eruptio torrentis qui petras quidem volvet, quam incursio copiarum.
- XIII Tam descensio falconis ut hostiam suam interficiat, quam qualitas decisionis.
- XIV Ergo incursio pugnatoris boni erat terribilis et decisio sua rapida.

-
- XV Tam arcum flectendum, quam energia. Tam chele solvenda, quam decisio.
- XVI Consternatione in turba belli visa, tamen consternatio vera non est. Fortasse in turba belli exercitus sine capite videtur, tamen erit probus contra detrimentum.
- XVII Consternatio simulata significat regimen perfectum. Timor simulatus significat virtutem. Infirmitas simulata significat robur.
- XVIII Occultatio ordinis sub amictu consternationis est quaestio dividendi. Occultatio virtutis sub pusillanimitate praesupponit energiam latentem. Occultatio roboris sub infirmitate dispositionibus strategematicis fit.
- XIX Itaque quis peritus est hostem agitandi habet formas mendaces quas hostis sequetur. Aliquid sacrificat ut hostis id decerpat.
- XX Escis usis, hostem cogit ut gradiatur. Cum hominibus optatis eum exspectat.
- XXI Pugnator callidus effectum energiae collectae utitur et non effectum individuo. Haec est capacitas sua homines bonos optare et energiae collectae uti.
- XXII Energia collecta usa, milites sui fiunt similis petrarum stipitumque. Est natura petrae et stipitis in terra planae immotus esse et cum in clivo movere. Si habet quattuor angulos, movere desinet, et si est rotundus, devolvere.

XXIII Tam momentum petrarum rotundarum devolventium
de columnine montis altissimi, quam energia pugnato-
rum bonorum.

VI LOCI INFIRMI FORTESQUE

- I Sun Tzu dixit quemcumque, hostibus expectantibus, primo ad agrum belli advenire paratum ad pugnandum esse. Currendum est cuiumque secundus sit et effectus adveniet.
- II Itaque pugnator callidus voluntatem suam in hostem infigit, sed voluntas hostis non in eum infigitur.
- III Escis usis, dux hostem cogit aggredior voluntate sua. Damno inflicto, agit ne hostis ad eum aggredior possit.
- IV Si hostis quiescit, eum vexare potest. Si bene suppletus est hostis, dux expectare potest ut fame fatiget. Si placide sessus hostis, dux facere potest ut eat.
- V Apparete ubi hosti est defendendum. Celeriter aggredimini ubi hostis vos non exspectat.
- VI Exercitus per longitudes magnas aggredi potest si per rus ubi non est hostis aggreditur.

-
- VII Si modo locos indefensos oppugnatis, impeti vestri succedunt. Si modo locos tenetis qui oppugnari non possunt, eritis tuti.
- VIII Proinde impetus peritus est ille dux hostis cuius non scit ubi defendere. Defensionis peritus est ille dux hostis cuius non scit quem oppugnare.
- IX O ars divina subtilitatis ac clandestinitatis! Tecum discimus invisibiles esse inaudibilesque ut sortem hostis teneamus in manibus nostris.
- X Potestis aggredior et esse absolute irrefragabilis si locos infirmos oppugnatis. Potestis regredior vacui persecutione hostis si moti vestri sunt rapidiores quam moti sui.
- XI Etiam si hostis post aggerem altum fossam profundamque sit, tamen possimus eum cogere pugnare si volumus. Modo locum alium ubi ei defendendum est, nobis oppugnandum est.
- XII Etiam si lineae castrorum nostris in terra designentur, tamen possimus hostem deterrere si pugnare non volumus. Modo in viam suam mittere debemus aliquem inaestimabilem.
- XIII Dispositionibus hostis repertis, copias nostras tenemus spissae cum copiae hostis dividendae sunt.
- XIV Corpus unicus unitusque facere possumus cum hostis in partes dividendus est. Proinde erit exercitus sollus

---

contra partes, qui significat futurum esse nos plures
contra suos paucos.

XV Et si copias infirmiores cum copiis maioribus oppugnare possumus, hostes nostri erunt in periculo.

XVI Locus ubi pugnare volumus sciendus non est, quia ergo hosti ubique parandum est. Copiis suis divisis, nos erimus ubique contra copias minores.

XVII Si hostis frontem suam confirmet, tergum suum habet. Tergum suum confirmet, frontem suum habet. Si sinistrum suum confirmet, dextrum suum habet. Dextrum suum confirmet, sinistrum suum habet. Si ubique supplementum mittet, ubique erit infirmus.

XVIII Parere contra impetus hostis efficit infirmitatem numeris. Hostem cogere parere contra impetus nostros efficit robur numeris.

XIX Loco horaque belli veniendo scitis, a longitudinibus magnissimis congregamus ut pugnemus.

XX Sed si neque locus neque hora sciti sint, latus sinistrum et latus dextrum sustinere non possit alterum. Sustinere possit neque frons tergum neque tergum frontem. Est pessimus si partes proximae copiarum aliae ab aliis absunt.

XXI Quamquam aestimo numerum Yue numero nostro maiorem esse, tamen hoc eis emolumentum non dabat. Tunc, dico victoriam possibilem esse.

-
- XXII Etiam si sit hostis fortior, tamen eum coget non pugnare. Designate ut consilia sua et probabilitates eorum prosperitatis discatis.
- XXIII Eum ciete et causam actionis inertiaeque discite. Cogite eum apparere ut locos forabiles inveniatis.
- XXIV Consimilate curiose exercitum hostis et exercitum vestrum ut sciatis ubi robur sit abundans et ubi deficiens.
- XXV Cum facitis dispositiones strategematicas, locus altissimus est eas celare. Dispositiones vestras celate et eritis tuti a speculatoribus optimis, a cerebra sapientissima.
- XXVI Quomodo facere victoriam ex consiliis propriis hostis -- illud est quod intellegere non potest multitudo.
- XXVII Omnes homines consilia quibuscum vinco videre possunt, sed nullus videre potest consilium ex quo venit victoria.
- XXVIII Nolite iterare consilia quibuscum iam vicistis, sed consilia vestra mutant cum varietate infinita conditionum.
- XXIX Tam aqua, quam consilia militaria. In natura, aqua de locis altis celeriter descendit.
- XXX In bello, modus optimus est cavere quod est forte et oppugnare quod est infirmum.

-
- XXXI Natura superficiei terrae in cui fluit aqua cursum suum fingit. Miles victoriam suam ab hoste quem pugnat calculat.
- XXXII Ergo tam aqua non habet formam firmam, quam in bello non sunt condiciones firmae.
- XXXIII Homo qui consilia sua mutare potest cum hoste suo et vincere vocatur dux caelestis.
- XXXIV Quinque elementa (aqua, ignis, lignum, metallum, terra) non sunt semper pariter abundantia. Quatuor tempestates sequuntur alias. Sunt dies breves longique. Luna crescit decrescitque.

VII MOTUS

- I Sun Tzu dixit in bello ducem mandata sua ab imperatore accipere.
- II Exercitu collectio, elementa sua concordanda sunt antequam dux castra sua facit.
- III Postquam campa sua facta est venit motus strategematicus qui est res difficillimus. Difficultas moti strategematici est facere obliquum directus, calamitatem prosperitas.
- IV Hoste deducto, viam longam sequi et post eum incipere sed ante eum advenire significat scientiam deviationis.
- V Cum exercitu aggredi est bonum, cum multitudine indisciplinata periculosissimum.
- VI Si exercitus solum mittitis ut emolumentum capiat, eritis tardi. Si partem parvam mittitis, commeatus suos sacrificabitis.

-
- VII Si homines vestros aggredi cogitis ut emolumentum capiant, hostis ductores omnium legionum vestrorumprehendet.
- VIII Homines fortiores erunt ante exercitus, homines fessi post eum. Cum hoc consilio modo decima pars exercitus ad destinatum adveniet.
- IX Si aggredimini quinquaginta Li ut hostem circumveniatis, ductorem legionis primi perdetis et modo dimidia pars exercitus ad destinatum adveniet.
- X Si aggredimini triginta Li ut hostem circumveniatis, duae partes exercitus ad destinatum advenient.
- XI Exercitus sine commeatu perditus est. Sine propugnaculis commeatus perditus est.
- XII Foedera cum vicinis facere non possumus si consilia sua non scimus.
- XIII Exercitus ducere non possumus si non scimus terras patriae - montes silvaeque, foveae rupesque, paludes suae.
- XIV Emolumenta naturalia nobis prodesse non possunt nisi rectoribus localibus utimur.
- XV In bello, dissimulatione facto, vincetis.
- XVI Copias colligere aut dividere est decisio condicionum.
- XVII Velocitas vestra sit velocitas ventorum. Densitas vestra sit densitas silvarum.

-
- XVIII Cum oppugnare popularique este similes ignis, cum defendere immobilis similis montis.
- XIX Consilia vostra sint obscurae impenetrabilesque sicut est nox et cum movetis, descenditis sicut descendit fulmen.
- XX Cum rura populamini, praemia inter homines dividite. Cum territoria nova capitis, terram inter milites dividite.
- XXI Cogitate ante gradiendum.
- XXII Vincet qui didicit artem deviationis. Haec est ars motus.
- XXIII Liber administrationis exercitus dicit in campo belli neque verbum dictum facile audiri neque res ordinariae clare videri. Proinde tympana vexillaque utenda sunt.
- XXIV Tympana vexillaque attrahunt oculos auresque militum.
- XXV Exercitu unito, neque fortes soli aggredi possunt, neque timidi soli regredi. Haec est ars multitudines ducendi.
- XXVI Cum pugnare noctu, uti igne tympanisque et cum pugnare diu, uti vexillis ut afficiatis oculos auresque militum vostrorum.
- XXVII Exercitus sollus spiritum suum amittere potest, dux aequanimitatem suam amittere potest.

-
- XXVIII Spiritus militis mane fortissimus est. Post meridiem, spiritus suus fit imbecillis. Vesperi modo ad castra redire vult.
- XXIX Dux callidus exercitus cavet cum spiritus suus fortis est sed oppugnat cum hostis est infirmus et redire vult. Haec est ars affectionibus studendi.
- XXX Exercitatus aequanimusque, consternationem inter milites hostis exspectare est ars libramen retinendi.
- XXXI Destinatum appropinquare cum hostis absit, facile exspectare cum hostis operetur, cibum habere cum hostis esuriat. Haec ars robore efficaciter utendi.
- XXXII Nolite intercipere hostem cuius sunt vexilla absolute composita, nolite oppugnare exercitus qui est aequanimus paratusque. Haec ars circumstantibus studendi.
- XXXIII Est axioma militare non aggredi contra hostem si sit super collem, et quoque non oppugnare cum hostis descendat.
- XXXIV Nolite persequi hostem qui simulat fugam. Nolite oppugnare milites cuius spiritus est fortis.
- XXXV Nolite accipere escam hostis. Nolite intercipere exercitus qui domum redit.
- XXXVI Cum exercitus circumvenitis, create exitum. Nolite urgere dure hostem desperatum.

XXXVII Haec ars belli.

VIII VARIATIO STRATEGEMATUM

- I Sun Tzu dixit in bello ducem mandata sua ab imperatore accipere et exercitus suum colligere.
- II Cum in terra difficili nolite castrametari. In terra ubi viae altae intersecunt, socios congregimini. Nolite manere in terra periculose semota. In terra clausa strategemata utenda sunt. In terra desperata vobis est pugnandum.
- III Sunt viae quae sequendae non sunt, exercitus qui oppugnandi non sunt, oppida quae obsidenda non sunt, loci qui lacessendi non sunt, mandata imperatoris quae accipienda non sunt.
- IV Dux qui adusque emolumenta variationis strategematum intellegit copias suas ducere scit.
- V Cum configurationem terrae intellegere possit, tamen haec scientia duci non prodest qui variationem strategematum non intellegit.

-
- VI Cum discipulus belli Quinque Emolumenta sciat, tamen hominibus suis uti non potest si non intellegit variationem strategematum.
- VII Proinde in consilia ducis sapientis, considerationes emolumenti deterimentique fient unus.
- VIII Si exspectatio emolumenti nostra sit haec, perficere possimus partem essentialem consiliorum nostrorum.
- IX Si in difficultate sumus semper parati ad emolumentum capiendum possumus calamitate fugere.
- X Minuite damno duces alteros et eos irritate et eos cogite pugnare. Uti escis falsis et eos cogite ire ad locum quem vultis.
- XI Ars belli nos docet non confidere probabilitatem hostis veniendi sed confidere procinctum nostrum. Non confidere probabilitatem hostis oppugnandi sed confidere positionem nostram invincibilis esse.
- XII Sunt quique culpaе quae ducem afficere possunt: (1) Audacia qua fit destructio (2) Ignavia qua fit captivitas (3) Persona irritata quam acuerе possunt iniuriarum (4) Honor cui nocere potest dedecus (5) Anxietas pro hominibus suis, qua fit sollicitudo negotiumque.
- XIII Hae sunt quinque culpaе periculosae ducis, ruinosae bello.

XIV Cum exercitus est victus et dux interfectus, causa certe inter hanc quinque culpas periculosas invenietur. Sint illae res meditationis.

IX EXERCITUS AGGREDIENS

- I Sun Tzu dixit nunc nos ad quaestionem exercitus locandi et signa hostis observandi advenire. Transite celeriter montes et manete in vallibus.
- II Castrametamini in locis altis, solem aspicientes. Nolite ascendere montes ut pugnetis. Hoc bellum montium.
- III Flumine transgresso, exercitus abesse debet.
- IV Cum exercitus invadens flumen transeat, nolite aggredi ut eum pugnetis in flumine. Optimum est oppugnare cum dimidium exercitus hostis flumen transeat.
- V Si pugnare vultis, nolite congredi hostem prope flumen quod transgrediendum est.
- VI Locate naves vostras in flumine ut sint altiores navibus hostis, solem aspicientes. Nolite flumen scandere ne hostem congrediamini. Hoc est bellum fluminum.

-
- VII Cum paludes transitis, eae transeundae sunt sine mora.
- VIII Si vobis in palude est pugnandum, manete prope aquam gramenque. Hoc est bellum in paludibus.
- IX In terra arida planaue manete in positione accessibili cum terra surgenti dextra et post vos ut periculum sit ante vos et sospitas post vos. Hoc est bellum in terra plana.
- X Haec sunt quattuor partes utiles scientiae militaris quibuscum Imperator Flavius vicit quattuor imperatores.
- XI Omnes exercitus praeferunt terra brevi terram altam et locos apricos locis atris.
- XII Si estis diligentes vobis hominibus et manete in terra alta, exercitus erit vanus omnes morbis et hoc significat victoriam.
- XIII Cum ad collem aut ripam adveniat, occupate latus apricum ut clivi sint dextra et post vos. Proinde agetis emolumento militum et utemini emolumentis naturalibus terrae.
- XIV Cum pluat et fulmen quod transire vultis sit accrescens, exercitus consistendus est dum flumen residat.
- XV Celeriter deserenda est terra in qua sunt rupes altae periculosaeque inter quas sunt torrentes, cavernae profundae, loci angusti, dumeta contorta, paludes voraginesque.

-
- XVI Cum absumus a locis talibus, agere debemus ut hostis eis appropinquet. Cum eos aspiciamus, sint illi post hostem.
- XVII Si prope castra vostra sint terrae clivosae, lacus gramine circumventi vel calamorum impleti, vel silvae cum viriditate abundante, illi scopendi sunt. Illi sunt loci ubi speculatores celare possunt vel homines vos insidiari possunt.
- XVIII Si hostis tacite est prope vos, confidit robori naturali positionis suae.
- XIX Si hostis abest et pugnare conatur, vult vos aggredi.
- XX Si hostis castra facile accessibilia, esca utitur.
- XXI Motus inter arbores silvae indicat hostem aggredi. Plutei in gramine denso significat hostem agere ut suspiciosi simus.
- XXII Aves surgentes in volatu indicat insidias. Beluae territae indicant impetum venire.
- XXIII Cum pulvis surgat in forma columnae altae, est curruum signum aggrediendi. Cum pulvis sit brevis sed tentus in area lata, est peditum signum appropinquandi. Cum pulvis ad partes varias eat, significat hostem homines mittere ut cremia collegant. Nubes paucae moventes significant exercitus castrametari.

-
- XXIV Verba humilia et praeparatio augens indicat hostem aggressurum esse. Lingua violenta et impetus simulatus indicat hostem regressurum esse.
- XXV Cum currus parvi primo veniant et maneant in latis exercitus, est signum hostis praeparandi bello.
- XXVI Oblationes pacis sine conventionem significant conspirationem.
- XXVII Cum quisque currat et milites in positiones eant, tempus decretorium venit.
- XXVIII Cum aliqui aggrediantur et aliqui regrediantur, est dolus.
- XXIX Cum milites stent, nixi in hastas, sunt fessi et esuriunt.
- XXX Si homines qui aquam ferant eam bibunt, exercitus patiatur sitim.
- XXXI Si hostis emolumentum videt et non agit ut id capiat, milites effeti sunt.
- XXXII Si aves conveniunt alicubi, hic locus occupatus non est. Clamor noctu significat hostem trepidum esse.
- XXXIII Si in castris est consternatio, significat auctoritatem ducis imbecillum esse. Si vexilla moventur, est seditio. Si officarii sunt irati, significat homines defessos esse.

-
- XXXIV Cum exercitus equis suis det frumentum et pecudes suas interficiat ut eas edat, et cum homines non suspendant cacabos suos super ignem, demonstrent eos ad tabernacula sua non regredi. Pugnabunt ad mortem.
- XXXV Cum milites inter eos mussitent, significat eos malevolentes esse.
- XXXVI Praemia frequentia significant commeatum hostis absumptum esse.
- XXXVII Incipere cum ampulia sed deinde numeris hostis terretur significat inopiam profundissimam intelligentiae.
- XXXVIII Cum hostis nuntios mittat cum blanditiis in oribus, significat hostem volere indutias.
- XXXIX Si milites hostis aggrediuntur irate et diu exercitus nostrum aspiciunt sine pugnando aut regrediendo, este valde vigilantes cautique.
- XL Si copiae nostrae non sunt plures copiis hostis, sufficit. Significat nos oppugnare non posse. Simpliciter robur nostrum reliquum colligere possumus, hostem observare possumus, et supplementum obtinere possumus.
- XLI Dux qui putat hostem imbecillum esse ab eo capietur.
- XLII Si milites puniatis antequam vos admiriantur, non erunt oboedientes et nisi sunt oboedientes, erunt inu-

---

tiles. Cum milites vos admirentur et eos non puniatis, tamen erunt inutiles.

XLIII Proinde primo este humani militibus, sed eos ducite regimine firmo. Haec certe est via ad victoriam.

XLIV Si per exercitationem militum mandata exercentur, erit exercitus exercitatus. Nisi, regimen suum erit malum.

XLV Si dux militibus suis confidit sed semper postulat milites ei parere, hoc et duci et militibus prodest.

X TERRA

- I Sun Tzu dixit sex formas terras esse. (1) terra accessibilis, (2) terra irretiens, (3) terra morans, (4) transitus angusti (5) columnina periculosa (6) positiones quae ab hoste longe sunt.
- II Terra quae ab exercitus faciliter transitur accessibilis appellatur.
- III In terra accessibili, occupate locos elevatos apricosque antequam hostem eos occupat et custodite commeatum vestrum. Tunc emolumento pugnabitis.
- IV Terra quam relinquere possumus sed non faciliter de novo occupare irretiens appellatur.
- V Ab hac positione, si hostis paratus non sit, eum vincere possitis. Si hostis est paratus, eum non vincetis. Tunc, reversio impossibilis, erit calamitas.
- VI Terra in quo impetus nemini prodest appellatur morans.

-
- VII In hac positione, cum hostis nobis escam offerat, tamen non oppugnabimus. Esca hostis oblata, regredi debemus ut hostis aggrediatur. Cum pars exercitus venit, oppugnare debemus.
- VIII Transitus angusti occupandi sunt ne hostis eos occupet. Transitibus occupatis, hostem exspectare debetis.
- IX Si transitus ab hoste occupatus est, nolite oppugnare nisi fuit leviter occupatus.
- X Columina periculosa quoque occupanda sunt ne hostis eos occupet. Occupate locos apricos elevatosque. Columinibus occupatis, hostem exspectate.
- XI Si columina ab hoste occupatus est, nolite sequi sed regredimini ut de columinibus vos sequatur.
- XII Si ab hoste longe estis et robur exercituum duorum est aequalis, non est facile bellum gerere, et damnosum erit pugnare.
- XIII Haec sex decreta sunt cum Tellure conexas. Duci scrupuloso examinanda sunt.
- XIV Sunt sex calamitates quae a culpis ducis veniunt. Sunt: (1) fuga (2) inoboedientia (3) clades (4) ruina (5) consternatio (6) detrimentum totum.
- XV Ceteris paribus, si exercitus contra alterum maiorem pugnat, exercitus minor fugiet.

-
- XVI Cum milites sint fortissimi et officarii sint imbecilli, exitus est inoboedientia. Cum officarii sint fortissimi et milites imbecilli, exitus est clades.
- XVII Cum officarii sint irati inoboedientesque et hostem pugnent antequam dux eis imperaverit, exitus est ruina.
- XVIII Cum dux sit imbecillis et sine auctoritate, cum mandata sua sint confusa, cum militibus officiariisque officia fixa non det, et exercitus tumultuarius sit, exitus est consternatio.
- XIX Cum dux robur hostis aestimare non possit et exercitum parvum contra exercitum magnum iaciat, vel imbecillum contra fortem, et non ponat homines optimos ante exercitum suum, exitus est detrimentum totum.
- XX Hi sunt sex modi detrimenti, qui duci contemplandi sunt.
- XXI Forma naturalis terrae est socius optimus militi, sed capacitas hostem aestimandi, arma victoriae imperandi, et difficultates loginquitates periculaque callide calculandi sunt probatio ducis magni.
- XXII Dux qui haec scit et his utitur cum pugnet bella sua vincet. Dux qui neque haec scit neque his utitur vincetur.
- XXIII Si exitus pugnandi erit victoria, etiamsi imperator interdicat, vobis est pugnandum.

-
- XXIV Dux qui aggreditur et famam non concupiscit, qui regreditur et dedecus non timet, qui modo patriam suam protegere et imperatori suo prodesse vult, est ornamentum regni.
- XXV Aspicite ad milites vestros sicut sunt filii vestri, et vos sequentur in valles profundissimas. Aspicite ad eos sicut sunt filii amati vestri, et stabunt cum vobis usque ad mortem.
- XXVI Si sit morigeri impotensque autem et non possitis consternationem contundere, milites vestri erunt inutilis.
- XXVII Cum sciamus homines nostros oppugnare posse, sed ignoremus hostem oppugnari non potesse, dimidiam partem viae victoriae transiimus.
- XXVIII Cum sciamus hostem oppugnari potesse sed ignoremus homines nostros oppugnare non potesse, dimidiam partem viae victoriae transiimus.
- XXIX Cum sciamus hostem oppugnari potesse et quoque sciamus homines nostros oppugnare potesse sed ignoremus propter naturas terrae neminem pugnare potesse, modo dimidiam partem viae victoriae transiimus.
- XXX Proinde miles peritus movens numquam est miratus. Castris relictis, numquam est confusus.
- XXXI Proinde proverbium: cum et hostem et se cognoscat, victoria numquam erit incerta. Si sciat Caelum Terramque, fiet solla victoria sua.

XI NOVEM CONDICIONES

- I Sun Tzu dixit artem belli novem formas terrae con-
goscere: (1) Terra dissipans (2) Terra facilis (3) Terra
contentiosa (4) Terra aperta (5) Terra viarum interse-
centium (6) Terra gravis (7) Terra difficilis (8) Terra
quae undique natura continetur (9) Terra desperata.
- II Cum dux in terra propria pugnet, est terra dissipans.
- III Cum in terram hostis penetraverit, sed non pene-
traverit longe, est terra facilis.
- IV Terra regnum cuius prodest et nobis et hosti est terra
contentiosa.
- V Terra in qua et nos et hostis ire potest est terra aperta.
- VI Terra quae pro regno trium rerum est necessaria, quae
dat regnum duci qui primo eam occupat, est terra
viarum intersecentium.
- VII Cum exercitus in mediam terram hostis penetraverit,
civitatribus munitis relictis, est terra gravis.

-
- VIII Silvae montium, columnina salebrosa, paludes caricetaque - terra in qua difficile est ire - appellatur terra difficilis.
- IX Terra ad quam advenimus per transitos angustos, et ex quibus per vias difficiles nobis est exeundum et ubi pars parva copiarum hostis partem parvam copiarum nostrarum vincere possit - haec est terra quae undique natura continetur.
- X Terra in qua calamitate modo sine mora pugnando servari possumus est terra desperata.
- XI In terra dissipanti, nolite pugnare. In terra facili, nolite pausare. In terra contentiosa, nolite oppugnare.
- XII In terra aperta, nolite hostem prohibere. In terra viarum intersecantium, committite socios.
- XIII In terra gravi, populamini. In terra difficili nolite pausare.
- XIV In terra quae undique natura continetur, strategematibus utimini. In terra desperata, pugnate.
- XV Duces periti antiqui sciebant cuneo uti ne frons cum tergo exercitus hostis impertiant, ne copiae magnae cum copiis parvis. Sciebant cuneo uti ne milites optimi milites pessimi servare possint, ne officarii homines hortari possint.
- XVI Cum homines hostis erunt uniti, duces periti agebant ut fiant turbidi.

-
- XVII Opportunitate aliqua data, aggrediebantur secus pausabant.
- XVIII Si hostis, exercitu suo magno compositoque, est paratus ad pugnandum, capite aliquam rem quae hosti est carissima. Tunc sequetur hostis voluntatem nostram.
- XIX Velocitas est belli essentia. Hostis negligens vobis prosit, gradimini per vias improvisas, oppugnite locos immunitos.
- XX Exercitui oppugnanti sequendae sunt hae quinque regulae. Si exercitus aggreditur multo in patriam hostis, hoc augeat quoque unitatem exercitus et defensores obsistere non poterit.
- XXI Irrumpite in terram pinguem ut frumentemini pro exercitui.
- XXII Studete saluti hominum vostrorum et nolite eos delaborare. Colligete energiam vostram et servate robur vostrum. Nolite desinere gradi et create consilia inopinabile.
- XXIII Iacite milites vestros in locos unde fugere non possunt et praeferent pugnare usque ad mortem. Si aspicient mortem, facere poterunt quidquam. Officiarii hominesque pugnabunt cum potentia solla sua.
- XXIV Cum sint in terra desperata, milites non timent. Si fugere non possunt, se defendent. Cum sint in terra

---

hostis, erunt tenaces. Cum non sint auxilia, pugnabunt duriter.

XXV Proinde milites, quaerentes vitam, facient voluntatem vostram sine exspectando. Sine finitionibus erunt fideles. Eis confidere poteritis sine mandatis.

XXVI Nolite credere in omina superstitionesque. Tunc usque ad mortem nihil est timendum.

XXVII Si milites nostri non habent multum pecuniae, non est quia eis non placet divitia. Si vitae eorum non sunt longae, non est quia mori volunt.

XXVIII In die belli, fortasse milites vestri flent sed in campo belli erunt audentes.

XXIX Tam serpens Shuai-Jan, quam Dux peritus. Shuai-Jan est serpens in montibus Chung. Qui caput suum pulsatur, coda sua pulsatur. Qui codam suam pulsatur, capite suo pulsatur. Qui pulsatur partem mediam, capite codaque pulsatur.

XXX Exercitus Shuai-Jan simulare potest. Cum homines Wu Yueque sint hostes, tamen cum transeunt flumen in una nave inter se non pugnabunt. Tam manus sinistra subvenit manui dextrae, quam homines Wu homini Yue subvenient.

XXXI Proinde non sufficit confidere et equis fixis in terra et rotis sepultis.

-
- XXXII Modus exercitum ducendi est exemplum virtutis creare quid est sequendum.
- XXXIII Usus hominum fortium infirmorumque est res usus recti terrae.
- XXXIV Proinde dux peritus exercitus suum ducit sicut ducit manu hominem unum.
- XXXV Negotium ducis est esse taciturnus ut servet secreta, esse justus ut non sit consternatio.
- XXXVI Dux peritus fallaciloquis uti potest ut homines sui veritatem non scint.
- XXXVII Consiliis mutatis, agit ne hostis habeat scientiam definitam. Castris suis motis per vias anfractuosas, agit ne hostis voluntatem suam intellegat.
- XXXVIII In tempore gravissimo, dux exercitus agit sicut homo qui, columine ascenso, scalam calcitrat. Fert homines suos longe in terram hostis antequam consilia sua indicat.
- XXXIX Urit naves suas et frangit cacabos suos. Dux homines suos ducit sicut pastor oves suas ducat, nemo sciente quo it.
- XL Homines suos ad periculum ferre est negotium ducis.
- XLI Modi varii novem formis terrae, necessitas strategematum aggre-dientium defendentiumque et leges naturae hominis, hae res sunt discendae.

-
- XLII Cum aggrediamini terram hostis, regula generalis est aggredi longe significat unitatem. Si non ite longe, exercitus dissipatur.
- XLIII Cum exercitus in terram vicini adveniat, eritis in terra gravi. Cum sint in terra modi communicationis, est terra viarum intersecentium.
- XLIV Cum in patriam longe penetraveritis, est terra gravis. Cum longe non penetraveritis, est terra facilis.
- XLV Cum sint arces hostis post exercitum nostrum et transitus angusti ante nos, est terra quae undique continetur. Cum fugere non possitis, est terra desperata.
- XLVI Proinde in terra dissipanti, homines meos horter unitate propositi. In terra facili, exercitus est conectendus.
- XLVII In terra contentiosa, agam ut tergum exercitus it celeriter.
- XLVIII In terra aperta, sim vigilans. In terra viarum intersecentium, foedera mea solidem.
- XLIX In terra gravis agem ut habeamus semper commeatus. In terra difficili, persistam.
- L In terra quae undique continetur, agem ne hostis fugere possit. In terra desperata, dicam hominibus meis neminem nos servaturum esse.
- LI Exercitu saepto, miles duriter resistet. Cum sit inops, duriter pugnabit. Cum sit in periculo, sequetur sine ulla dubitatione.

-
- LII Foedera cum vicinis habere non possimus dum sciamus propositum suum. Exercitum ducere non possumus nisi scimus vultus patriae - eius montes silvaeque, foveae columinaque et paludes eius. Emolumentis naturalibus uti non possumus nisi utimur rectoribus localibus.
- LIII Haec quattuor vel quinque axiomata sequentia principi bellicoso sunt scienda.
- LIV Cum princeps bellicosus civitatem potentem oppugnet, agit ne hostis copias suas colligat. Adversarios terret et civitates foederatae suae pugnare quoque non possunt.
- LV Foedera facere non conatur cum quibuscumque. Non confidit potentiae civitatum aliarum. Habet consilia abscondita propria sua et agit ut hostes sui mirentur. Proinde civitates suas capere et regna sua domare potest.
- LVI Donate praemiis sine cogitando de statibus hominum. Imperate sine cogitando de mandatis praecedentibus et exercitum solum ducere potestis sicut est modo homo unus.
- LVII Agite ne milites consilia vostra sciant et actionem ipsam eis praesentate. Cum circumstantiae sint bonae, eas hominibus presentate. Cum circumstantiae sint malae, dicite nihil.

-
- LVIII Exercituum et in periculo et in difficultate ponatis, supervivat.
- LIX Cum exercitus sit in periculo est capax victoriae oppugnandi.
- LX Prosperitatem in bello meret dux qui proposito hostis diligenter se aptat.
- LXI Cum simus constanter in latere hostis, ducem exercitus eius interficere poterimus.
- LXII Hoc vocatur usu caliditatis aliquam rem perficere.
- LXIII Cum exercitum ducere incipitis fines patriae praecludite, numeros officiales delete, ab itineribus emissarios prohibite.
- LXIV Este duri in consilio ut praesitis.
- LXV Cum ianua hostis sit aperta, vobis est celeriter inendum.
- LXVI Capite aliquam rem quae hosti est carissima et subtiliter agite ut adventum hostis moremini.
- LXVII Gradimini in via regulae et proposito hostis aptate vos dum pugnare possitis.
- LXVIII Primo haesitationem puellae exhibete dum hostis vobis opportunitatem det. Tunc este celeres sicut est lepus currens et hostis resistere non poterit.

XII IMPETUS IGNE

- I Sun Tzu dixit quinque modos igne oppugnandi esse. Primus est milites in castris urere, secundus com-
meatus urere, tertius plostros commeatuum urere, quartus urere armamentaria, quintus ignem iacere in-
ter hostes.
- II Materia nobis habenda est ut oppugnemus. Materiae igni semper paratae esse debent.
- III Sunt tempora bona igne oppugnando et dies speciales pro igne faciendo.
- IV Tempus optimum est cum tempestas sit arida. Dies speciales sunt cum Luna sit in Sagittario Pegaso Cratere Corvoque quia hi sunt dies ventorum surgentium.
- V Cum igne oppugnet, debet esse paratus ad quinque possibilitates.
- VI (1) Cum ignis in castris hostis erumpat, statim op-
pugnate.

-
- VII (2) Si ignis erumpat sed milites hostis sint taciturni, exspectate et nolite oppugnare.
- VIII (3) Cum potentia ignium sit altissima, oppugnate. Si oppugnare non potestis, manete ubi estis.
- IX (4) Si oppugnare potestis cum igne ab extra, nolite exspectare. Oppugnate eo tempore.
- X (5) Cum ignem faciatis, este in lato unde ventus venit. Nolite manere in loco quo it ventus.
- XI Ventus qui mane surgit durat diu sed ventus noctis celeriter cadit.
- XII Possibilitates ignis omnibus exercitiis sunt sciendae, motiones stellarum calculandae. Dies optimi exspectandi.
- XIII Proinde illi qui igne utuntur quo hostem facilius vincant sunt intellegentes.
- XIV Hostis cum aqua intercipiatur sed reibus suis non spoliatur.
- XV Misera est sors eius qui bellos suos vincere vult cum impetibus sine spiritu colendo. Exitus est tempus perditus.
- XVI Proinde proverbium: Imperator elucidatus mature parat, dux bonus opes suae colit.
- XVII Nolite aggredi nisi videtis emolumentum. Nolite militibus vestris uti nisi est emolumentum. Nolite pugnare nisi positio est crisima.

-
- XVIII Imperator numquam milites ad campum mittere debet pro superbia. Dux numquam pugnare debet propter exasperationem.
- XIX Si est emolumentum, aggredimini. Nisi, nolite aggredi.
- XX Ira fiat laetitia, vexatio gaudium.
- XXI Sed neque patria destructa numquam de novo exsistet, neque mortuus vitam novam in novo corpore incipiet.
- XXII Proinde imperator elucidatus est attentus et dux bonus est cautus. Hic est modus pacem exercitumque patriae conservandi.

XIII USUS SPECULATORUM

- I Sun Tzu dixit bellum esse carum patriae populis opibusque. Impendium cotidianum erit centum millia nummi argenti. Erit consternatio undique et homines moriuntur, fessi, in viis. Pausabit labor septingentos milia domorum.
- II Exercitus diu pugnare possunt ut capiant victoriam quae est in uno die decisa. Hoc dicto, conditionem hostis ignorare honorum praemiorumque causa est inhumanitas profundissima.
- III Homo qui facit hoc est neque dux hominum, neque dominus victoriae. Numquam imperatori suo prodest.
- IV Proinde est praescientia qui reddit facillior oppugnare vincereque imperatori sapienti et duci perito. Cum praescientia, facere possunt quae possibilis non est vulgo.
- V Haec praescientia venit neque a spiritus neque ab experientia. Non venit quoque a calculatione.

-
- VI Scientia dispositionum hostis modo obtinetur ab hominibus aliis.
- VII Proinde speculatoribus utimur, quorum sunt quinque formae: (1) speculatores locales, (2) speculatores peniti, (3) speculatores conversi, (4) speculatores condemnati, (5) speculatores superviventes.
- VIII Cum his quinque formis speculatoris, nemo systema absconditum invenit. Hoc vocatur usus divinus filorum. Est facultas imperatoris carissima.
- IX Speculatores locales sunt incolae regionis.
- X Speculatores peniti sunt officarii hostis.
- XI Speculatores conversi sunt speculatores hostis qui ad nos transeunt.
- XII Speculatores condemnati agunt deceptionis causa ut speculatores alii de actionibus eorum hosti dicant.
- XIII Speculatores superviventes referunt nuntios a castris hostis.
- XIV Proinde ex hominibus exercitus, cum speculatoribus propinquitas intimissima habenda est. Speculatores largissime sunt remunerandi. Negotium eorum est absconditissimum.
- XV Speculatoribus uti non possumus sine acumine nativo.

-
- XVI Eos regere non possumus sine benevolentia sinceritateque.
- XVII Sine ingenio dux confirmare non potest nuntios speculatoris.
- XVIII Este diligentes et speculatoribus uti omni negotio.
- XIX Si nuntii absconditi a speculatore mature enuntiaturs, interficiendi speculator et homines sunt qui nuntios sciunt.
- XX Cum propositum sit exercitum frangere, civitatem expugnare vel hominem necare, semper est necessarius primo nomines ministrorum custodumque ducis invenire. Hi speculatoribus nostris sciendi sunt.
- XXI Speculatores hostis qui venerunt ut nos speculentur convertendi sunt. Intervenite eos, date mercem eis et fient speculatores conversi parati ad serviendum.
- XXII Cum scientia speculatoris conversi possidere possumus speculatores locales penitosque.
- XXIII Cum scientia eius, speculator condemnatus potest hosti nuntios fallaces ferre.
- XXIV Cum scientia eius tandem uti possumus speculatore supervivente.
- XXV Propositum speculandi est scientia hostis. Modo speculator conversus habet hanc scientiam. Proinde necessarius est speculator conversus cum liberalitate beneficentiaque agetur.

-
- XXVI Ascensio dynastiae Yin erat propter I Chih qui Hsia serviverant. Ascensio dynastiae Chou quoque erat propter Lu Yam qui Yin serviverant.
- XXVII Proinde est imperator elucidatus et dux sapiens qui sapientia exercitus utentur ut speculentur et habeant exitus optimos. Speculatores sunt gravissimi in aqua quia facultas motus exercitus ex eis pendet.